

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2021 m. spalio 27 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Artūro Driuko, Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas) ir Algirdo Taminsko (pranešėjas),

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės N. A. kasacinį skundą dėl Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gruodžio 30 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės N. A. ieškinį atsakovui V. A., dalyvaujant tretiesiems asmenims uždarajai akcinei bendrovei „Inkomlita“, antstoliui Ričardui Kudrauskui, „Bigbang AS“ filialui, dėl santuokoje įgyto turto padalijimo ir įsipareigojimų kreditoriams paskirstymo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

- Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių nukrypimą nuo lygių dalių principo, dalijant bendrąją jungtinę sutuoktinių nuosavybę, taip pat teismo vaidmenį sutuoktinių turto padalijimo ginče, aiškinimo ir taikymo.
- Ieškovė prašė teismo padalyti jos ir atsakovo V. A. santuokos metu įgytą turtą taip:
  - ieškovės asmeninėn nuosavybėn perduoti 56 860 Eur vertės turto, būtent – 86/100 dalis 0,0797 ha ploto žemės sklypo (duomenys neskelbtini) 5160 Eur vertės, ir 94/100 dalis turtinių teisių į gyvenamąjį namą ir jo priklausinius (pagalbinio ūkio pastatą, šiltnamį), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), statybinių konstrukcijų (duomenys neskelbtini), 51 700 Eur vertės;
  - atsakovo asmeninėn nuosavybėn perduoti 4140 Eur vertės turto, būtent – 14/100 dalių 0,0797 ha ploto žemės sklypo (duomenys neskelbtini), 840 Eur vertės, ir 6/100 dalis turtinių teisių į gyvenamąjį namą ir jo priklausinius (pagalbinio ūkio pastatą, šiltnamį), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), statybinių konstrukcijų (duomenys neskelbtini), 3300 Eur vertės.
  - Ieškovės ir atsakovo įsipareigojimus kreditoriams paskirstyti taip: 37 912,47 Eur atsakovo įsipareigojimas kreditoriui UAB „Inkomlita“ (toliau – trečiasis asmuo, kreditorė) pagal Klaipėdos apylinkės teismo 2016 m. balandžio 4 d. sprendimą civilinėje byloje [Nr. 2-150-512/2016](#) lieka asmenine atsakovo prievole; 8345,35 Eur ieškovės įsipareigojimas kreditoriui UAB „Inkomlita“ pagal Klaipėdos apylinkės teismo 2016 m. balandžio 4 d. sprendimą civilinėje byloje [Nr. 2-150-512/2016](#) lieka asmenine ieškovės prievole; 2483,93 Eur šalių prievolė kreditoriui „Bigbang AS“ filialui pagal 2017 m. kovo 2 d. vartojimo kredito sutartį Nr. 1705865/96 lieka solidariąja šalių prievole, tačiau, nekeičiant kredito sutarties su šiuo kreditoriumi sąlygų, nustatyti, kad šias priekabas kreditoriui baigs vykdyti ieškovė; prievolė mokėti vykdymo išlaidas antstoliui R. Kudrauskui vykdomojoje byloje Nr. 0098/17/00451 lieka ieškovei; prievolė mokėti vykdymo išlaidas antstoliui R. Kudrauskui vykdomojoje byloje Nr. 0098/17/00452 lieka atsakovui.
- Ieškovė nurodė, kad 1974 m. liepos 12 d. susituokė su atsakovu. Šiaulių miesto liaudies teismo 1981 m. spalio 27 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. XI-2-1809 buvo nutraukta šalių santuoka. Po teismo sprendimo priėmimo šalys vis dar bandė išsaugoti faktinę šeimą, epizodiškai gyveno kartu, tačiau atkurti santuokinių ryšių joms nepavyko. Šalių santuokos nutraukimas 2019 m. balandžio 2 d. buvo įregistruotas Šiaulių miesto civilinės metrikacijos skyriuje, akto įrašo Nr. 106. Nutraukus šalių santuoką liko nepadalytas šalių santuokos metu įgytas turtas ir nepaskirstyti įsipareigojimai kreditoriams.
- Dalijant šalių santuokoje įgytą turtą, yra pagrindas nukrypti nuo sutuoktinių turto lygių dalių principo ir ieškovės asmeninėn nuosavybėn perduoti 56 860 Eur vertės turto, o atsakovo asmeninėn nuosavybėn – 4140 Eur vertės turto.
- Santuokos metu už ieškovės tėvų dovanotas lėšas ieškovė įsigijo teisę naudoti sodininkų žemės sklypą sodo bendrijoje (duomenys neskelbtini). 1992 m. gruodžio 19 d. sutarties pagrindu buvo įsigytas 0,0748 ha žemės sklypas (toliau – ir žemės sklypas Nr. 1), už jį sumokant 1100 rub. ieškovės investiciniais čekiais, t. y. jos asmeninėmis lėšomis, ir 360 rublių. 2014 m. vasario 27 d. valstybinės žemės pirkimo-pardavimo sutartimi Nr. 31SU-278 ieškovė įsigijo 0,0049 ha žemės sklypą (toliau – ir žemės sklypas Nr. 2), sumokėdama už jį 49,39 Lt. Šis žemės sklypas yra įsigytas šalių santuokos metu, tačiau nors jis yra įsigytas ieškovės vardu ir už ieškovės lėšas, jis yra laikomas šalių bendrąja jungtine nuosavybe ir ieškovė neginčijo sutuoktinių žemės sklypo Nr. 2 lygių dalių. Abu žemės sklypai yra sujungti ir šalys bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise valdo 0,0797 ha žemės sklypą, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), (duomenys neskelbtini), kuris dalytinas tarp šalių. Taigi žemės sklypui Nr. 1 įsigyti buvo panaudota 75,34 proc. asmeninių ieškovės lėšų (1100 rub. valstybės vienkartinį išmokų) ir 24,66 proc. šalių bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise valdomų lėšų (360 rub. grynaisiais pinigais), o žemės sklypui Nr. 2 įsigyti buvo panaudotos šalių bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise valdomos lėšos (49,39 Lt grynaisiais pinigais). Todėl dalijant santuokoje įgytą žemės sklypą turi būti nukrypta nuo sutuoktinių turto lygių dalių principo ir ieškovės asmeninėn nuosavybėn yra perduotinos 86/100 dalys žemės sklypo, 5160 Eur vertės (75,34 proc. (0,0563 ha ploto) žemės sklypo Nr. 1, 12,33 proc. (0,00922 ha ploto) žemės sklypo Nr. 1 ir 50 proc. (0,00245 ha ploto) žemės sklypo Nr. 2), o atsakovo asmeninėn nuosavybėn – 14/100 dalių žemės sklypo (840 Eur vertės (12,33 proc. (0,00922 ha ploto) žemės sklypo Nr. 1 ir 50 proc. (0,00245 ha ploto) žemės sklypo Nr. 2).
- Gyvenamojo namo statybinių konstrukcijų statybai buvo panaudoti 25 000 Lt, gauti 2011 m. vasario 1 d. nekilnojamojo daikto pirkimo-pardavimo sutarties pagrindu pardavus šalims bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise priklausančią butą (duomenys neskelbtini). 25 000 Lt pirkejas V. V. (V. V.) sumokėjo ir bute apsigyveno 2004 m., o savo gyvenamąją vietą šiame bute deklaravo 2008 m.

rugsėjo 23 d. Šis butas šalių buvo įsigytas už 10 347 rub. bendrosios jungtinės nuosavybės teise, panaudojant ieškovės 9009 rub. (87,07 proc.) investicinius čekius bei kitas tikslines kompensacijas ir 1338 rub. (12,93 proc.) grynaisiais pinigais. Už butą (duomenys neskelbtini) 87,07 proc. gautos sumos (kainos) (21 767,50 Lt) laikytina asmeninėmis ieškovės lėšomis, o 12,93 proc. gautos sumos (3232,50 Lt) – šalių bendrosios jungtinės nuosavybės teise valdomomis lėšomis. Iš šių lėšų buvo statomos gyvenamojo namo konstrukcijos, t. y. gyvenamojo namo statybinių konstrukcijų statybai buvo panaudota didžioji dalis ieškovės asmeninių lėšų, be to, šis turtas buvo kuriamas daugiausia ieškovės artimųjų darbu (atsakovas savo darbu prisidėjo tik mūrydamas sienas). Dėl to dalijant tarp šalių turtines teises į gyvenamąjį namą taip pat yra pagrindas nukrypti nuo sutuoktinių turto lygių dalių principo ir ieškovės asmeninės nuosavybės perduoti 94/100 dalis turtinių teisių į gyvenamąjį namą ir jo priklausinius (51 700 Eur vertės), o atsakovo asmeninės nuosavybės – 6/100 dalis turtinių teisių į gyvenamąjį namą ir jo priklausinius (3300 Eur vertės).

7. Ieškovė nurodė, kad supranta, jog trečiasis asmuo nukreips jos skolos išieškojimą į jai asmeninės nuosavybės perduoto turto dalį, tačiau ji savo turtu privalo atsakyti tik už savo, o ne už atsakovo prievolos. UAB „Inkomlita“ reikalavimo teisę į šalis įgijo už 6500 Eur (t. y. beveik už 8 kartus mažesnę kainą nei įgytas reikalavimas į šalis). Net ir padalijus šalių santuokoje įgytą turtą pagal ieškinyje nurodytas proporcijas UAB „Inkomlita“ galės išieškoti nemažą dalį skolos iš šalių turto. Iš šalims bendrosios dalinės nuosavybės teise priklausysiančio turto išieškotina suma bent du kartus viršys bendrovės patirtas išlaidas reikalavimo teisėms į šalis įsigyti.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

8. Šiaulių apylinkės teismas 2020 m. birželio 23 d. sprendimu tenkino dalį ieškinio – padalijo šalių santuokoje, trukusioje nuo 1974 m. liepos 12 d. iki 2019 m. balandžio 2 d., bendrosios jungtinės nuosavybės teise įgytą turtą lygiomis dalimis:
- 8.1. ieškovės ir atsakovo asmeninės nuosavybės priteisė po 50/100 dalių 0,0797 ha žemės sklypo (duomenys neskelbtini) (po 3000 Eur vertės); 50/100 dalių turtinių teisių į gyvenamąjį namą ir jo priklausinius (duomenys neskelbtini) (27 500 Eur vertės);
- 8.2. šalių įsipareigojimus kreditoriams paskirstė taip: 37 912,47 Eur atsakovo įsipareigojimas kreditoriui UAB „Inkomlita“ pagal Klaipėdos apylinkės teismo 2016 m. balandžio 4 d. sprendimą civilinėje byloje [Nr. 2-150-512/2016](#) paliktas asmenine atsakovo prievole, o 8345,35 Eur ieškovės įsipareigojimas kreditoriui UAB „Inkomlita“ pagal Klaipėdos apylinkės teismo 2016 m. balandžio 4 d. sprendimą civilinėje byloje [Nr. 2-150-512/2016](#) – asmenine ieškovės prievole; 2483,93 Eur šalių prievolė kreditoriui „Bigbank AS“ filialui pagal 2017 m. kovo 2 d. vartojimo kredito sutartį Nr. 1705865/96 palikta solidariąja šalių prievole, tačiau teismas, nekeisdamas kredito sutarties su šiuo kreditoriumi sąlygų, nustatė, kad šias prievolas kreditoriui įsipareigoja vykdyti ieškovė; prievolę mokėti vykdymo išlaidas antstoliui R. Kudrauskui vykdomojoje byloje Nr. 0098/17/00451 teismas paliko asmenine ieškovės prievole, o vykdomojoje byloje Nr. 0098/17/00452 – asmenine atsakovo prievole. Kitą ieškinio dalį teismas atmetė, bylinėjimosi išlaidų šalims ir tretiesiems asmenims teismas nepaskirstė.
9. Teismas nurodė, kad šalys susituokė 1974 m. liepos 12 d., šalių santuoka nutraukta Šiaulių miesto liaudies teismo 1981 m. spalio 27 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. XI-2-1809; santuokos nutraukimas įregistruotas 2019 m. balandžio 2 d. Santuokos metu 1992 m. gruodžio 19 d. sutarties pagrindu šalys įsigijo 0,0778 ha žemės sklypą, už jį sumokėjusios 360 rub. ir 1100 rub. ieškovės investiciniais čekiais. 2014 m. vasario 27 d. ieškovė valstybinio žemės sklypo pirkimo–pardavimo sutartimi už 49,39 Lt įsigijo 0,0049 ha žemės sklypą (duomenys neskelbtini). Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Šiaulių skyriaus vedėjo 2014 m. kovo 24 d. sprendimu Nr. 31SK-(14.31.110.)-624 sujungimo būdu buvo pertvarkyti žemės sklypai, kadastro Nr. (duomenys neskelbtini).
10. 1992 m. rugpjūčio 13 d. šalys įsigijo butą (duomenys neskelbtini) už 1338 rub. grynaisiais pinigais ir 9009 rub. valstybės vienkartinėmis išmokomis bei kitomis tikslinėmis kompensacijomis. 2011 m. vasario 1 d. nekilnojamojo daikto pirkimo–pardavimo sutartimi šalys pardavė butą (duomenys neskelbtini) už 25 000 Lt.
11. Klaipėdos miesto apylinkės teismo 2016 m. balandžio 4 d. sprendimu iš atsakovo BUAB „German Baltik“ naudai priteista 29 746,71 Eur nuostolių atlyginimo, 5 proc. dydžio metinės palūkanos nuo priteistos sumos nuo 2014 m. kovo 24 d. iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, 641,56 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, o iš ieškovės – 8164,39 Eur nuostolių atlyginimo, 5 proc. dydžio metinės palūkanos nuo priteistos sumos nuo 2014 m. kovo 24 d. iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, 180,96 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. 2016 m. rugsėjo 14 d. reikalavimo perdavimo sutartimi BUAB „German Baltik“ perdėjo UAB „Inkomlita“ reikalavimą į šalių skolas, priteistas Klaipėdos miesto apylinkės teismo 2016 m. balandžio 4 d. sprendimu civilinėje byloje [Nr. 2-150-512/2016](#). Antstolio R. Kudrausko kontoroje vykdoma vykdomoji byla Nr. 0098/17/00451 dėl 180,96 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, 8164,39 Eur skolos ir palūkanų išieškojimo iš ieškovės pagal Klaipėdos miesto apylinkės teismo vykdomąjį raštą [Nr. 2-150-512/2016](#) ir vykdomoji byla Nr. 0098/17/00452 dėl 641,56 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, 29 746,71 Eur skolos ir palūkanų išieškojimo iš atsakovo pagal Klaipėdos miesto apylinkės teismo vykdomąjį raštą [Nr. 2-150-512/2016](#). 2017 m. kovo 2 d. vartojimo kredito sutartimi Nr. 1705865/96 kreditorius „Bigbank AS“ filialas suteikė ieškovei 3361,65 Eur kreditą.
12. Pagal Santuokos ir šeimos kodekso (toliau – ŠSK) 40 straipsnį santuoka laikoma pasibaigusia nuo tada, kai bent vienas iš sutuoktinių įregistruoja santuokos nutraukimą civilinės metrikacijos organuose, todėl teismas laikė, kad šalių santuoka laikoma nutraukta įregistravus santuokos nutraukimą civilinės metrikacijos skyriuje, t. y. 2019 m. balandžio 2 d. Kadangi santuokos nutraukimo metu galiojo 2000 m. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (toliau – CK) (įsigaliojo 2001 m. liepos 1 d.), šalių teisiniams santykiams po santuokos nutraukimo taikytinos 2000 m. CK nuostatos. Teismas nurodė, kad sprendžiant klausimą dėl turto, įgyto santuokos metu iki CK įsigaliojimo, pripažinimo asmenine vieno iš sutuoktinių nuosavybe yra taikomos CK trečiosios knygos VI skyriaus antrojo skirsnio normos, susijusios su sutuoktinių turto pagal įstatymus nustatytu teisiniu režimu, nepaisant to, kad turtas įgytas iki CK įsigaliojimo (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo 25 straipsnio 1 dalis).
13. Pagal kasacinio teismo praktiką investiciniai čekiai pripažįstami asmeninėmis lėšomis, asmeniniu turtu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. lapkričio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-529/2005; 2009 m. rugsėjo 28 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-336/2009](#)). Žemės sklypas Nr. 1 buvo įsigytas už ieškovės investicinius čekius (valstybės vienkartinį išmoką) (1100 rub.), kurie pripažintini asmenine ieškovės nuosavybe, ir už 360 rub. grynaisiais pinigais, kuriuos pati ieškovė nurodė kaip bendras sutuoktinių lėšas. Nors žemės sklypui Nr. 1 įsigyti daugiausia buvo panaudotos ieškovės asmeninės lėšos, tačiau ši sklypą buvo aiškiai siekiama įgyti sutuoktinių bendrojo jungtinės nuosavybės (sutuoktiniai vėliau įsigijo žemės sklypą Nr. 2, šį ieškovė pati laiko bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe, sklypai Nr. 1 ir Nr. 2 buvo sujungti į vieną turint tikslą ateityje ten statyti šeimai gyvenamąjį namą, t. y. sklypą buvo siekiama naudoti bendriems šeimos poreikiams tenkinti). Teismas nustatė, kad byloje esantys įrodymai patvirtina, jog abi šalys ilgą laiką šį turtą laikė bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe. Teisminių procesų metu kitose civilinėse bylose [Nr. e2-556-328/2018](#), [Nr. 2-3535-841/2019](#) šalys žemės sklypą ir jame statomą gyvenamąjį namą laikė bendru šeimos turtu. Tokia iš esmės priešinga šalių pozicija dėl to paties turto nagrinėjamojoje byloje leidžia manyti, kad šalys nėra visiškai sąžiningos šiame procese. Tokia šalių pozicija vertintina kaip buvusių sutuoktinių siekis maksimaliai apsaugoti savo turtinius interesus nuo kreditorių, iš esmės siekiant išsaugoti jiems priklausantį nekilnojamąjį turtą pradėjus priverstinį skolų išieškojimą. Teismas konstatavo, kad nors prie sklypo Nr. 1 įsigijimo daugiausia prisidėjo ieškovė savo asmeninėmis lėšomis, tačiau ji aiškiai išreiškė valią įsigyti šį žemės sklypą būtent bendrojo sutuoktinių, o ne asmeninės nuosavybės, todėl žemės sklypas Nr. 1 buvo įsigytas bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise ir priklauso abiem šalims lygiomis dalimis. Teismas, atsižvelgdamas į tai, kad ieškovė pripažino, jog žemės sklypas Nr. 2, įsigytas 2014 m. vasario 27 d. valstybinės žemės pirkimo–pardavimo sutarties Nr. 31SU-278

pagrindu, priklauso šalims lygiomis dalimis, šį faktą pripažino ir nusprendė, kad šis turtas šalims dalytinas natūra pusiau. Teismas, konstatavęs, kad žemės sklypai Nr. 1 ir Nr. 2 buvo įgyti lygiomis dalimis, nusprendė, kad iš jų suformuotas bendras žemės sklypas, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), Nekilnojamojo turto registre taip pat registruotas kaip bendroji jungtinė nuosavybė, dalytinas šalims po 1/2 dalį, nesant pagrindo nukrypti nuo sutuoktinių turto lygių dalių principo.

14. 1992 m. rugpjūčio 13 d. sutartyje dėl buto (duomenys neskelbtini) pirkimo pirkėjais nurodytos abi šalys. Nekilnojamojo turto registre šis butas nuo pat jo įsigijimo momento įregistruotas po 1/2 dalį kiekvienam iš sutuoktinių. Ieškovė nepateikė patikimų duomenų, kad butas buvo privatizuotas asmeninės nuosavybės teise, taip pat byloje nėra įrodymų, kad šalys buto pirkimo momentu nevedė bendro ūkio ar gyveno atskirai. Remiantis buto privatizavimo metu galiojusio SSK 21 straipsniu butas pripažintinas bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe nepriklausomai nuo to, kurio iš sutuoktinių vardu jis buvo privatizuotas. Teismas nusprendė, kad aplinkybė, jog ieškovė už butą mokėjo daugiausia savo investiciniais čekiais, o prie buto pirkimo prisidėjo ir atsakovas, tą patvirtina ir pati ieškovė, nesuteikia pagrindo daryti išvadą, kad proporcingai tampa ir didesnė jos turto dalis, įeinanti į bendrąją nuosavybę. Investiciniai čekiai, įgyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. kovo 29 d. nutarimo Nr. 108 „Dėl valstybės vienkartinės išmokos skyrimo Lietuvos Respublikos piliečiams“ pagrindu, kuriais buvo sumokėta dalis kainos už ginčo turą, yra asmeninė kiekvieno piliečio nuosavybė, tačiau butas, įgytas už vieno sutuoktinio lėšas, pripažintinas bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe, nes abu sutuoktiniai turėjo lygias teises į nuomojamo buto privatizavimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. gegužės 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-311/2002).
15. Šalių ir ieškovės iniciatyva apklausto liudytojo V. V. nurodytos aplinkybės dėl buto (duomenys neskelbtini) pardavimo pastarajam momento patvirtina tik ieškovės brolio deklaruotą gyvenamąją vietą nuo 2008 m. rugsėjo 23 d. šalių bute, bet ne realų buto pirkimo–pardavimo sandorį, ir nėra jokių leistinių įrodymų, patvirtinančių, kad vienai ieškovei buvo sumokėta visa buto kaina – 25 000 Lt. Šalys, ginčydamos oficialų dokumentą – 2011 m. vasario 1 d. notarine tvarka patvirtintą nekilnojamojo daikto pirkimo–pardavimo sutartį, negalėjo remtis liudytojo parodymais (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 197 straipsnio 2 dalis), nes toks dokumentas turi didesnę įrodomąją galią civiliniame procese.
16. Abiejų sutuoktinių lygia dalimi gautos lėšos 2011 m. pardavus butą (duomenys neskelbtini), t. y. 25 000 Lt, buvo panaudotos ginčo turtui – sodo sklype suprojektuoto namo, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), statybai. Nors šalys teigia, kad atsakovas prie statybos darbų menkai prisidėjo, tačiau byloje nepateikti jokie įrodymai, patvirtinantys konkrečių darbų apimtį, kas tuos statybos rangos darbus atliko, todėl teismas šių ieškovės argumentų nelaikė pagrindu nukrypti nuo lygių dalių principo. Taip pat byloje nėra pateikta rašytinių įrodymų, kad prie gyvenamojo namo statybos ieškovė būtų prisidėjusi kokiomis kitomis asmeninėmis lėšomis. Dėl nurodytų priežasčių gyvenamasis namas su priklausiniais pripažintinas bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe, todėl dalytinas šalims po 1/2 dalį turtinių teisių į šį turą. Teismas nurodė, kad nedalija statinių statybinių medžiagų, nes prie bylos pridėtas 2017 m. liepos 10 d. UAB „Verslavit“ ekspertizės aktas Nr. EN-17-009 patvirtina, jog namų valdoje (duomenys neskelbtini) esantis gyvenamasis namas kaip statinys yra baigtas statyti, tik, VĮ Registrų centro duomenimis, oficialiai baigta statyba nėra įteisinta, viso šio nekilnojamojo turto vertė – 61 000 Eur. Teismas nusprendė, kad neturi pagrindo nukrypti nuo sutuoktinių turto lygių dalių principo ir šis turtas dalytinas šalims po 1/2 dalį (0,0797 ha žemės sklypą, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), bei turtines teises į gyvenamąjį namą su priklausiniais, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini)).
17. Tarp proceso dalyvių iš esmės nėra ginčo dėl įsipareigojimų kreditoriams paskirstymo. Teismo sprendimu iš atsakovo priteista 37 912,47 Eur suma laikytina asmenine atsakovo prievole, nes yra kilusi iš jo, kaip UAB „German Baltic“ vadovo ir akcininko, veiklos. Teismo sprendimu konstatuota, kad ieškovė jokia forma juridinio asmens veikloje nedalyvavo, todėl ši ieškinio dalis tenkintina ir 37 912,47 Eur prievolė pagal Klaipėdos miesto apylinkės teismo 2016 m. balandžio 4 d. sprendimą civilinėje byloje [Nr. 2-150-512/2016](#) paliktina asmenine atsakovo prievole, o šiuo teismo sprendimu iš ieškovės priteisti 8345,35 Eur pripažintini asmenine ieškovės prievole. Teismas nurodė, kad vykdomoji byla Nr. 0098/17/00451 vykdoma dėl vykdymo išlaidų išieškojimo iš atsakovo, o vykdomoji byla Nr. 0098/17/00451 – dėl vykdymo išlaidų išieškojimo iš ieškovės, todėl prievolės, kylančios iš šių vykdomųjų bylų, pripažintinos to asmens asmenine prievole, kurio vardu užvesta vykdomoji byla. Kreditorius „Bigbank AS“ filialas nurodė, kad prievolė padengti 2017 m. kovo 2 d. vartojimo kredito sutarties pagrindu atsiradusius įsipareigojimus yra solidariųjų sutuoktinių prievolė. Ieškinio reikalavimų nekeičiamos kredito sutarties sąlygos, todėl ši prievolė pripažintina solidariąja šalių prievole. Teismas tenkino ieškovės reikalavimą nustatyti, kad prievolę pabaigęs vykdyti ieškovė, tačiau pažymėjo, kad tai yra vidinis šalių susitarimas ir prievolės kreditoriui abiejų šalių solidarus įvykdymo pobūdis nesikeičia.
18. Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal ieškovės apeliacinį skundą, 2020 m. gruodžio 30 d. nutartimi paliko nepakeistą Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. birželio 23 d. sprendimą.
19. Kolegija nurodė, kad teismas šeimos bylose turi teisę būti aktyvus ir išeiti už ieškinio reikalavimo ribų. Svarbiausias teismo tikslas yra priimti teisingą sprendimą, užtikrinti, kad santuokinis turtas būtų dalijamas nepažeidžiant įstatymo nuostatų, bendrosios jungtinės nuosavybės dalyvių ir kreditorių interesų.
20. Žemės sklypas Nr. 1 įgytas šalių santuokos metu už ieškovės investicinius čekius (1100 rub.) ir už 360 rub. grynaisiais pinigais, kuriuos pati ieškovė nurodė kaip bendras sutuoktinių lėšas. Įsigyjant žemės sklypą Nr. 1 buvo panaudotos tiek asmeninės, tiek bendros sutuoktinių lėšos. Šalys dar įsigijo žemės sklypą Nr. 2, šį pati ieškovė laiko bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe, sklypai Nr. 1 ir Nr. 2 buvo sujungti į vieną, kaip byloje šalys nurodė, turint tikslą ateityje statyti šeimai gyvenamąjį namą. Nekilnojamojo turto registre bendrai sujungtas sklypas registruotas šalių vardu, šiame sklype šalys pradėjo statyti gyvenamąjį namą. Ieškovė registracijai atlikti pateikė santuokos liudijimą, o tai patvirtina sutuoktinių siekį sklypą įsigyti bendrosios jungtinės nuosavybės teise. Taigi sklypą buvo siekiama naudoti bendriems šeimos poreikiams tenkinti ir žemės sklypas Nr. 1 buvo įgytas būtent bendrąja sutuoktinių nuosavybės teise. Šalys žemės sklypą bei jame statomą gyvenamąjį namą laikė bendru šeimos turtu. Taigi žemės sklypas Nr. 1 buvo įsigytas bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise ir priklauso abiem šalims lygiomis dalimis.
21. Butas (duomenys neskelbtini) buvo privatizuotas. Pagal 1992 m. rugpjūčio 18 d. buto pirkimo–pardavimo (privatizavimo) sutartį buto pirkėjai yra šalys. Nekilnojamojo turto registre šis butas nuo pat jo įsigijimo momento registruotas po 1/2 dalį kiekvienam iš sutuoktinių. Bendra buto kaina nurodyta 10 347 rub., iš jų šalys sumokėjo 1338 rub. ir 9009 rub. valstybės vienkartinėmis išmokomis bei kitomis tikslinėmis kompensacijomis. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos butų privatizavimo įstatymo 5 straipsniu ir SSK 21 straipsniu butai, sutuoktinių įsigyti pagal Butų privatizavimo įstatymą, pripažistami bendrąja jungtine jų nuosavybe, nepriklausomai nuo to, ar jie įsigyti abiejų, ar tik vieno iš sutuoktinių vardu, ir nepriklausomai nuo to, kieno lėšomis buvo apmokėta įsigijamo buto kaina (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. gegužės 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-311/2002). Kolegija nusprendė, kad nepriklausomai nuo to, kurio vardu įregistruota buto pirkimo–pardavimo sutartis ir kuris iš sutuoktinių panaudojo investicinius čekius butui įsigyti, butas (duomenys neskelbtini) laikytinas įgytu bendrąja jungtine nuosavybės teise. Byloje nėra pakankamų įrodymų, kurie patvirtintų, jog vienai ieškovei buvo sumokėta visa buto kaina – 25 000 Lt. Teismas, įvertinęs tai, kad šalims butas priklausė po 1/2 dalį, nusprendė, kad 2011 m. už butą gautus pinigus šalys gavo lygiomis dalimis. Abiejų sutuoktinių lygia dalimi gautos lėšos, pardavus 2011 m. butą, t. y. 25 000 Lt, buvo vėliau panaudotos ginčo turtui, t. y. sodo sklype suprojektuoto namo, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), statybai, todėl šis gyvenamasis namas su priklausiniais kolegijos taip pat pripažintinas bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe. Ieškovė nepagrindė, kad namo statybai buvo panaudotos ir jos artimųjų padovanotos lėšos. Šalių nurodomos aplinkybės, kad atsakovas prie statybos darbų menkai prisidėjo, taip pat nėra pakankamas pagrindas nukrypti nuo sutuoktinių turto lygių dalių principo.

22. Kasaciniu skundu ieškovė prašo jos asmeninės nuosavybės perduoti 56 860 Eur vertės turto, būtent – 86/100 dalis 0,0797 ha žemės sklypo (51 60 Eur vertės) ir 94/100 dalis turtinių teisių į gyvenamąjį namą (duomenys neskelbtini) (51 700 Eur vertės); atsakovo asmeninės nuosavybės perduoti 4140 Eur vertės turto, būtent – 14/100 dalių 0,0797 ha žemės sklypo (840 Eur vertės) ir 6/100 dalis turtinių teisių į gyvenamąjį namą, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), ir jo priklausinius (pagalbinio ūkio pastatą, šiltnamį) (duomenys neskelbtini) (3300 Eur vertės). Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

22.1. Kasacinio teismo praktikoje kaip svarbus kriterijus, leidžiantis nukrypti nuo bendro turto lygių dalių principo, be kita ko, pripažįstamas vieno iš sutuoktinių asmeninių lėšų panaudojimas kuriant bendrąją jungtinę sutuoktinių nuosavybę (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. vasario 15 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-126/2006](#); 2007 m. birželio 20 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-220/2007](#); 2011 m. gruodžio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-517/2011](#); kt.). Tačiau teismai, nukrypdami nuo šios praktikos, dalydami šalių santuokoje įgytą turtą taikė sutuoktinių turto lygių dalių principą, nors ir nustatė ieškovės asmeninių lėšų panaudojimą turtui įsigyti, t. y. pagrindą nukrypti nuo sutuoktinių turto lygių dalių principo. Ieškovė byloje nesiekė paneigti santuokoje įgyto turto bendrumo prezumpcijos, t. y. nereikšė ieškinio reikalavimo kokią nors santuokoje įgytą turtą pripažinti jos asmenine nuosavybe. Priešingai, ji laikėsi pozicijos, kad visas šalių santuokos metu įgytas turtas yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, tačiau egzistuoja faktinis ir teisinis pagrindas, įtvirtintas [CK 3.123 straipsnyje](#), dalijant santuokoje įgytą turtą nukrypti nuo sutuoktinių turto lygių dalių principo ir ieškovei perduoti didesnę santuokoje įgyto turto dalį. Teismai nustatė, kad šalys privatizavo butą (duomenys neskelbtini) už 10 347 rub., iš kurių 9009 rub. (87,07 proc.) buvo apmokėta ieškovės investiciniais čekiais (kuriuos tiek šalys, tiek žemesnės instancijos teismai laikė asmenine ieškovės nuosavybe), o 1338 rub. (12,93 proc.) – grynaisiais pinigais (kuriuos tiek šalys, tiek teismai laikė bendrąją jungtinę sutuoktinių nuosavybę). Teismai taip pat nustatė, kad šalys, 2011 m. vasario 1 d. nekilnojamojo daikto pirkimo–pardavimo sutartimi pardavusios butą (duomenys neskelbtini) už jį gautomis lėšomis – 25 000 Lt statė teisiškai neįregistruotą sodo pastatą (duomenys neskelbtini) ir turtinių teisių į šį turtą padalijimo klausimas yra šios bylos nagrinėjimo dalykas. Teismai aplinkybių, kad butui (duomenys neskelbtini) įsigyti buvo panaudotos asmeninės ieškovės lėšos, o pardavus šį butą sodo pastato statybai buvo naudojamos iš buto pardavimo gautos lėšos, nepagrįstai nelaikė reikšmingomis sprendžiant dėl kiekvieno sutuoktinio turto dalies, įeinančios į bendrąją jungtinę sutuoktinių nuosavybę, dydžio ir taikė sutuoktinių turto lygių dalių principą.

22.2. Teismas, gindamas išimtinai kreditorės UAB „Inkomlita“ interesus šioje byloje, šalių santuokoje įgytą turtą sutuoktiniams padalijo lygiomis dalimis. Tokia teismų pozicija prieštarauja Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikai, pagal kurią turi būti pasiektas sutuoktinių ir kreditorių interesų apsaugos proporcingumas (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. spalio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-482/2008](#); 2009 m. gegužės 18 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-7-229/2009](#); 2010 m. gegužės 20 d. nutarimas civilinėje byloje [Nr. 3K-P-186/2010](#)), ir pažeidžia ieškovės interesus. Kreditorė nėra silpnesnė teisiųjų santykių šalis, tai yra ūkinę komercinę veiklą vykdančis juridinis asmuo, kurio pagrindinė veikla – reikalavimo teisių įsigijimas iš bankrutuojančių asmenų. Tuo tarpu ieškovė yra pensinio amžiaus moteris, netekusi darbo darbdaviui iškelus bankroto bylą ir, atsisivėlgiant į jos amžių bei sveikatos būklę, objektyviai nebegalinti gauti pajamų, iš kurių galėtų iškart visiškai atsiskaityti su trečiuoju asmeniu arba įsigyti naują būstą. Ieškovė supranta, kad trečiasis asmuo turi teisę į savo reikalavimų patenkinimą, tačiau ji savo turtu privalo atsakyti tik už savo, o ne už atsakovo praeivės. Trečiasis asmuo reikalavimo teisę į šalis įgijo vos už 6500 Eur (beveik už 8 kartus mažesnę kainą nei įgytas reikalavimas šalims), t. y. šalys nebuvo tiesioginės UAB „Inkomlita“ skolininkės, o jos noras turėti tarpusavio skolinius teisinius santykius su šalimis – pačios kreditorės pasirinkimas, tam tikros rizikos prisiėmimas. Net ir padalijus šalių santuokoje įgytą turtą pagal ieškovės šioje byloje prašomas proporcijas, UAB „Inkomlita“ galės išieškoti didelę dalį skolos iš šalių ir ieškinio tenkinimo atveju iš šalims bendrosios dalinės nuosavybės teise priklausysiančio turto išieškotina suma bent du kartus viršys jos patirtas išlaidas reikalavimo teisėms į šalis įsigyti.

22.3. Nei šalims, nei tretiesiems asmenims nereikšiant reikalavimų turtą padalyti šalims lygiomis dalimis, teismas neturėjo pagrindo išeiti už ieškinio ribų ir, veikdamas išimtinai kreditorės UAB „Inkomlita“ interesus, padalyti šalių santuokoje įgytą turtą lygiomis dalimis. Teismai, nusprenddami būti aktyvūs šioje byloje ir išeiti už ieškinio ribų, nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos taikant [CPK 376](#) straipsnį. Teismai nepagrindė šioje byloje būtinybės veikti aktyviai. Kreditorius santuokos nutraukimo padarinių procese dalyvauja lygiomis teisėmis su šalimis, todėl šioje byloje turėjo būti vadovaujamasi rungimosi ir dispozityvumo principais. Pirmosios instancijos teismas nenustatė šių principų (lygiateisiškumo ir dispozityvumo) išimtis pateisinančių aplinkybių, kurios teismui sudarytų pagrindą veikti kreditoriaus interesais, todėl nebuvo teisinio pagrindo naudotis [CPK 376](#) straipsnyje suteikiamomis teisėmis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gegužės 20 d. nutarimas civilinėje byloje [Nr. 3K-P-186/2010](#)).

23. Pareiškimu dėl prisidėjimo prie kasacinio skundo atsakovas prašo ieškovės kasacinį skundą tenkinti.

24. Trečiasis asmuo UAB „Inkomlita“ atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti ir bylą nagrinėjusių teismų procesinius sprendimus palikti nepakeistus. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

24.1. Ieškinys šioje byloje pareikštas siekiant vilkinti vykdymo procesą. Sutuoktiniui, kuris turi didesnę skolą (atsakovas), yra siekiama priskirti mažesnę turto dalį, ir atitinkamai sutuoktiniui, kuris turi mažesnę skolą (ieškovė), – didesnę. Ieškovė pareiškė ieškinį formaliai dėl santuokos metu įgyto turto padalijimo, nukrypstant nuo lygių dalių principo, tada, kai jau nebeliko priemonių vilkinti ir taip jau užsitęsusi išieškojimo proceso. Pirmosios instancijos teismas pagrįstai nepriėmė atsakovo ieškinio pripažinimo (procesas prasidėjo neįtraukus į procesą kreditorės), nes įžvelgė kreditorės teisių pažeidimą. Šalys savo susitarimu dėl turto padalijimo yra varžomos aplinkybės, kad yra skolingos kreditoriams, o jų susitarimas dėl turto padalijimo negali pažeisti kreditorių interesų.

24.2. Abiejų šalių atžvilgiu taikomos konkrečios imperatyvaus pobūdžio teisinės priemonės, t. y. turto areštas, kuriuo siekiama užtikrinti kreditorės interesus. Tokių teisiųjų priemonių taikymas užtikrina objektyvią priverstinio skolos išieškojimo galimybę, kuri gali būti ir būtų prarasta bei panaikinta, turtinges teisės į nekilnojamąjį turtą paskirsčius kitomis proporcijomis.

24.3. Trečiasis asmuo UAB „Inkomlita“ informavo teismą, kad rinko įrodymus iš įvairiais laikotarpiais nagrinėtų bylų, kuriose dalyvavo šalys ir kuriose buvo paneigti deklaratyvūs jų teiginiai, kad nuo 1999 m. jos gyvena skyriumi, neveda bendro ūkio. Šiaulių apylinkės teismo civilinėje byloje Nr. 2-3535-841/2019 pagal šalių ieškinį valstybei dėl padarytos žalos atlyginimo šalys veikė kaip sutuoktiniai. Abiejų šalių pranešimuose kreditoriams yra nurodomas tas pats adresas, šalis sieja bendras turtas. Teisinis reguliavimas, reikalaujantis aiškios sutuoktinio, panaudojančio savo lėšas (tokių lėšų kilmė dar turi būti įrodyta) turtui įgyti, valios išraiškos įgyti turtą asmeninės nuosavybės reiškia ne ką kita, kaip bendrosios jungtinės nuosavybės prezumpcijos dominantią turiniuose sutuoktinių santykiuose (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2012 m. balandžio 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-52/2012](#)). Sutuoktinių turto bendrumas yra akivaizdus, nes šalys nuo 1981 m. spalio 27 d. nesieję jokių veiksmų santuokos nutraukimui įforminti, santuokos nutraukimo įrašas atliktas tik 2019 m. balandžio 2 d. (siekiant apeiti kreditorių turinius interesus), žemės sklypas registre įregistruotas kaip bendroji jungtinė nuosavybė.

24.4. 2014 m. rugsėjo 22 d. prašymu Nekilnojamojo turto registrui dėl nuosavybės teisių įregistravimo ieškovė pateikė ir santuokos liudijimą tam, kad sujungtus žemės sklypus įregistruotų kaip bendrąją jungtinę nuosavybę su atsakovu, tai ir buvo atlikta. Šie duomenys paneigia ieškovės byloje nurodytas aplinkybes dėl faktinio santuokos nutraukimo ir asmeninės nuosavybės. Be to, šalys viso proceso metu save įvardijo sutuoktiniais, vedančiais bendrą ūkį ir besirūpinančiais bendrąją jungtinę nuosavybę. Civilinėje byloje Nr. e2-7428-5328/2017 yra pateikti procesiniai dokumentai, kuriuose šalys savo statusą įvardijo kaip sutuoktinių, o turtą – kaip bendrą kartu per jų gyvenimą užgyventą turtą. Civilinės bylos Nr. 2YT-10117-650/2017 nagrinėjimo metu buvo pateikta šeimos turėto turto 2003 m. gruodžio 31 d. deklaracija, kurioje buvo deklaruoti 57 000 Lt, deklaraciją pasirašė abi šalys. Byloje nėra jokių duomenų apie tai, už

kokias lėšas buvo pastatytas namas ginčo žemės sklype.

- 24.5. 1992 m. rugpjūčio 18 d. buto pirkimo–pardavimo (privatizavimo) sutartyje buto pirkėjais yra nurodytos abi šalys. Šalys, įsigydamos butą lygiomis dalimis, apmokėjo jį tiek pinigais, tiek ir valstybės vienkartinėmis išmokomis. Todėl atsakovo teiginys, kad jis neturėjo valstybės vienkartinę išmoką ir kompensacijų, yra nepagrįstas ir nesąžiningas kreditorių atžvilgiu. Tai, kad butas priklausė šalims po 1/2 dalį, nurodyta 2011 m. vasario 1 d. nekilnojamojo turto pirkimo–pardavimo sutartyje. Taigi už butą gautus pinigus šalys gavo lygiomis dalimis. Todėl nepagrįstas ieškovės argumentas, kad už butą gautos 87,07 proc. lėšos yra jos asmeninė nuosavybė.
- 24.6. Byloje nėra pateikta jokių įrodymų, kad namo statybai buvo panaudotos ieškovei jos artimųjų padovanotos lėšos. Namo statybai buvo panaudotos abiejų sutuoktinių lėšos, gautos pardavus butą. Šalys vengia atlikti baigto statyti namo teisinę registraciją ir inventurizaciją tam, kad apsunkintų išieškojimo nukreipimą į šį turtą. Šalių gyvenamasis namas yra ne atskira konstrukcija, o jau pastatytas ir naudojamas gyvenamasis namas, turintis jam suteiktą unikalią Nr. (duomenys neskelbtini) ir įregistruotas Nekilnojamojo turto registre. Sutuoktiniams įsigyjant nuosavybės teises į butą po 1/2 dalį buvo panaudotos abiejų valstybės vienkartinės išmokos, tai įrodo, kad ir atsakovui buvo skirtos vienkartinės išmokos. Nė vienas iš sutuoktinių neprieštaravo, kad žemės sklypas būtų įregistruotas bendrosios jungtinės nuosavybės teise.
25. Trečiasis asmuo antstolis R. Kudrauskas atsiliepimu į kasacinį skundą prašo kasacinį skundą atmesti ir bylą nagrinėjusių teismų procesinius sprendimus palikti nepakeistus. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 25.1. Skolos išieškojimas iš šalių jų kreditoriams vykdomas periodiškai iš abiejų skolininkų VSDFV gaunamų išmokų. Kai apeliacinės instancijos teismas netenkino ieškovės apeliacinio skundo, ji tą pačią dieną į antstolio depozitinę sąskaitą vykdomojoje byloje Nr. 0098/17/00451 skolai padengti pervadė 8700 Eur. Antstolis 2021 m. sausio 25 d. patvarkymu paskirstė skolininkės pervestas ir išieškotas iš VSDFV lėšas ir, nustatęs, kad iš ieškovės UAB „Inkomlita“ liko išieškoti 1518,53 Eur skolos ir 121,53 Eur vykdomo išlaidų, [CPK 663 straipsnio](#) pagrindu išieškojimą iš skolininkei priklausančio nekilnojamojo turto – žemės sklypo dalies ir gyvenamojo namo (duomenys neskelbtini) dalies nutraukė. Antstolis 2021 m. sausio 13 d. patvarkymu nustatė skolininkui atsakovui priklausančio nekilnojamojo turto – 1/2 dalies žemės sklypo ir 1/2 dalies gyvenamojo namo (duomenys neskelbtini) rinkos vertę, skolininko turto dalį areštavo ir 2021 m. vasario 5 d. paskelbė šio turto varžytynės. Skolininko turto varžytynės vyko 2021 m. vasario 5 d. – 2021 m. kovo 8 d. Joms pasibaigus antstolis gavo pranešimą, kad skolininko turtas ir turtinė teisė parduoti už maksimalią pasiūlytą kainą – 16 000 Eur. Varžytynių laimėtojas už nupirktą turtą sumokėjo, tačiau kasacinio teismo 2021 m. kovo 19 d. nutartimi buvo pritaikyta laikinoji apsaugos priemonė – iki civilinės bylos išnagrinėjimo kasacine tvarka išieškojimas vykdomojoje byloje Nr. 0098/17/00452 sustabdytas ir uždrausta antstoliui surašyti pardavimo iš varžytynių aktą.
- 25.2. Šalių dalys bendrosios jungtinės nuosavybės teise įgytame turte yra lygios ir ginčo turtas šalims pagrįstai padalytas po lygiai, o nukrypti nuo sutuoktinių turto lygių dalių principo pagrindu nėra. Tiek 1992 m. gruodžio 19 d., tiek 2014 m. vasario 27 d. sutuoktiniai, nuosavybės įgydami valstybinės žemės sklypus pirkimo–pardavimo sutartimis kaip bendrąją jungtinę sutuoktinių nuosavybę, nenurodė, kad turtą įsigyja nelygiomis dalimis. Žemės sklypų įsigijimo sandoriai išviešinti nuo turto įsigijimo momento, todėl ieškovės teisei į didesnę žemės sklypo nuosavybės dalį ginti yra suėjusi ir ieškinio senatis.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl ginčo nagrinėjimo ribų

26. Civiliniame procese galiojant dispozityvumo principui, teisinio nagrinėjimo dalyko nustatymas yra ginčo šalių pareiga. Teismas nagrinėja ginčą neperžengdamas ginčo šalių nustatytų ribų. Viena iš šio principo įgyvendinimo išraiškų įtvirtinta [CPK 353 straipsnio](#) 1 dalyje, kurioje nustatyta, kad kasacinis teismas patikrina byloje priimtus teismų procesinius sprendimus teisės taikymo aspektu, o kasacijos funkciją vykdo neperžengdamas kasacinio skundo ribų. [CPK 353 straipsnio](#) 2 dalyje nustatyta, kad teismas turi teisę peržengti kasacinio skundo ribas, kai to reikalauja viešasis interesas ir neperžengus skundo ribų būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai.
27. Šioje byloje kasacinių skundų ieškovė nesutinka su bylą nagrinėjusių teismų sprendimu šalių bendrąją jungtinę nuosavybę padalyti joms lygiomis dalimis, keliamas klausimas dėl pagrindo nukrypti nuo lygių dalių principo dalijant bendrąją jungtinę nuosavybę tuo atveju, kai vienas iš sutuoktinių panaudojo asmenines lėšas (investicinius čekius) bendrajai jungtinei sutuoktinių nuosavybei įsigyti (sukurti), taip pat klausimai dėl kreditoriaus interesams tokio pobūdžio bylose nepagrįstai suteikto prioriteto ir teismo aktyvaus vaidmens. Apeliacinės instancijos teismo nutarties dalis dėl prievolių sutuoktiniams padalijimo kasaciniu skundu nesukundžiama. Kadangi ieškovė apibrėžė kasacinio nagrinėjimo ribas ir nenustatytas šioje byloje viešasis interesas, teikiantis pagrindą peržengti kasacinio skundo ribas ([CPK 353 straipsnio](#) 2 dalis), tai kolegija pasisako dėl teisės normų taikymo kasaciniame skunde iškeltais klausimais. Taip pat kolegija pažymi, kad pagal [CPK 353 straipsnio](#) 1 dalį kasacinė funkcija vykdoma remiantis bylą nagrinėjusių teismų procesiniuose sprendimuose nustatytais faktinėmis bylos aplinkybėmis, todėl kasacinio teismo procesinis sprendimas šioje byloje priimamas remiantis byloje jau nustatytais faktais.

Dėl nukrypimo nuo lygių dalių principo dalijant bendrąją jungtinę sutuoktinių nuosavybę

28. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad šalių santuoka nutraukta Šiaulių miesto liaudies teismo 1981 m. spalio 27 d. sprendimu civilinėje byloje Nr. XI-2-1809. Tuo metu santuokos pasibaigimo teisinius santykius reglamentavo SSK, jo 40 straipsnyje buvo įtvirtinta, kad santuoka laikoma pasibaigusia nuo to laiko, kai bent vienas iš sutuoktinių įregistruoja santuokos nutraukimą civilinės metrikacijos organuose. Byloje nėra ginčo, kad nė vienas sutuoktinių nesikreipė dėl ištuokos įregistravimo. Teismai nustatė, kad santuokos nutraukimas buvo įregistruotas 2019 m. balandžio 2 d., taigi šalių santuoka laikoma pasibaigusia nuo 2019 m. balandžio 2 d.
29. Kasacinio teismo yra išaiškinta, kad Civilinio kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo 2 straipsnyje nustatyta bendroji taisyklė, jog [CK](#) įsigalioja 2001 m. liepos 1 d., o 19 straipsnio 2 dalyje ir 25 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta nuostata, kad, esant šeimos santykiams, atsiradusiems iki naujojo [CK](#) įsigaliojimo, 2000 m. [CK](#) taikomas toms teisėms ir pareigoms, kurios atsirastų jam įsigaliojus, bei iš šių teisių ir pareigų atsiradusiems pasekmėms (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gruodžio 9 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-520/2010). Atsižvelgiant į tai, teismui nagrinėjant bylą dėl santuokos nutraukimo padarinių po 2001 m. liepos 1 d. taikomos 2000 m. [CK](#) normos, reglamentuojančios sutuoktinių bendro turto padalijimą, nepaisant to, kad turtas įgytas iki [CK](#) įsigaliojimo (Civilinio kodekso

patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo 25 straipsnio 1 dalis).

30. Teisėjų kolegija pažymi, kad tiek galiojusiame SŠK, tiek ir galiojančiame [CK](#) įtvirtintas tas pats principas, pagal kurį nustatomas asmenų santuokoje įgyto turto teisinis režimas, – turtas, įgytas po santuokos sudarymo, laikomas bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe (SŠK 21 straipsnio 1 dalis, [CK 3.87 straipsnio](#) 1 dalis). Santuokos metu įgyto turto bendrosios jungtinės nuosavybės teisės prezumpcija gali būti nugrindyta, įrodžius, kad tam tikras turtas yra asmeninė sutuoktinio nuosavybė ([CK 3.88 straipsnio](#) 2 dalis, 3.89 straipsnis).
31. Pagal [CK 3.89 straipsnio](#) 1 dalies 7 punktą reikalaujama, kad įgyjant turtą būtų aiškiai išreikšta sutuoktinio valia įgyti turtą asmeninės nuosavybės (pavyzdžiui, pirkimo-pardavimo sutartyje yra sąlyga, kad turtą sutuoktinis perka asmeninės nuosavybės). Jeigu tokia valia nebuvo aiškiai išreikšta ir sutuoktiniai nesutaria dėl nuosavybės teisių į turtą, reikia vadovautis [CK 3.88 straipsnio](#) 2 dalyje įtvirtinta bendrosios jungtinės nuosavybės prezumpcija.
32. Kasacinis teismas yra nurodęs, kad tam, jog būtų paneigta bendrosios jungtinės nuosavybės prezumpcija, neužtenka vien nustatyti, kad turtas įgytas už vieno iš sutuoktinių lėšas. Netgi už asmeninės lėšas santuokos metu įgytas turtas pripažįstamas asmenine sutuoktinio nuosavybe tik tais atvejais, kai leistinomis priemonėmis įrodoma, jog to turto įgyjimo metu buvo aiškiai išreikšta sutuoktinio valia įsigyti turtą asmeninę, o ne bendrojo nuosavybės. Teisinis reguliavimas, reikalaujantis aiškios sutuoktinio, panaudojančio savo lėšas turtui įgyti, valios išraiškos įgyti turtą asmeninės nuosavybės reiškia ne ką kita, kaip bendrosios jungtinės nuosavybės prezumpcijos dominančią turtiniuose sutuoktinių santykiuose, taigi jeigu tokia valia nebuvo aiškiai išreikšta ir sutuoktiniai nesutaria dėl nuosavybės teisių į turtą, toks turtas yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. lapkričio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-529/2005; 2012 m. balandžio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-52/2012; 2019 m. vasario 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-55-916/2019, 47 punktas).
33. Nagrinėjamoje byloje teismų nustatyta, kad santuokos metu 1992 m. gruodžio 19 d. sutarties pagrindu šalys įsigijo 0,0748 ha žemės sklypą – žemės sklypą Nr. 1 už ieškovei valstybės suteiktas vienkartinės išmokas (1100 rub.), kurios pripažintinos asmenine ieškovės nuosavybe, ir už 360 rub. grynaisiais pinigais, kuriuos pati ieškovė nurodė kaip bendras sutuoktinių lėšas. Pirmosios instancijos teismas konstatavo, kad nors žemės sklypui Nr. 1 įsigyti daugiausia buvo panaudotos ieškovės asmeninės lėšos, tačiau šį sklypą buvo aiškiai siekiama įgyti sutuoktinių bendrojo jungtinės nuosavybės, nes sutuoktiniai vėliau 2014 m. vasario 27 d. valstybinės žemės pirkimo-pardavimo sutartimi Nr. 31SU-278 įsigijo 0,0049 ha žemės sklypą – žemės sklypą Nr. 2, kurį ieškovė pati laiko bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe; abu žemės sklypai Nr. 1 bei Nr. 2 buvo sujungti į vieną turint tiksłą atieityje ten statyti šeimai gyvenamąjį namą, t. y. sklypą buvo siekiama naudoti bendriems šeimos poreikiams tenkinti. Teismai, atsižvelgdami į nutarties 32 punkte nurodytą kasacinio teismo praktiką, konstatavo, kad ieškovės prašomas padalyti turtas yra įgytas santuokos metu, ir nors prie sklypo Nr. 1 įsigijimo daugiausia prisidėjo ieškovo savo asmeninėmis lėšomis, tačiau ji aiškiai išreiškė valią įsigyti šį žemės sklypą būtent bendrojo sutuoktinių, o ne asmeninės nuosavybės, todėl žemės sklypas Nr. 1 buvo įsigytas bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teise ir priklauso abiem šalims lygiomis dalimis. Pirmosios instancijos teismas taip pat nurodė, kad ieškovė pripažino, jog žemės sklypas Nr. 2, įsigytas 2014 m. vasario 27 d. valstybinės žemės pirkimo-pardavimo sutarties Nr. 31SU-278 pagrindu, priklauso šalims lygiomis dalimis, todėl šis turtas šalims dalytinas natūra pusiau. Pirmosios instancijos teismas, konstatavęs, kad žemės sklypai Nr. 1 ir Nr. 2 buvo įsigyti lygiomis dalimis, nusprendė, kad iš jų suformuotas bendras žemės sklypas, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini). Nekilnojamojo turto registre taip pat registruotas kaip bendroji jungtinė nuosavybė, dalytinas šalims po 1/2 dalį, nesant pagrindo nukrypti nuo sutuoktinių turto lygių dalių principo. Tokiai išvadai iš esmės pritarė ir apeliacinės instancijos teismas.
34. Ieškovė kasaciniame skunde nurodo, kad proceso metu nesiekė paneigti santuokoje su atsakovu įsigyto turto bendrumo prezumpcijos, t. y. nereikšė ieškinio reikalavimo santuokoje įgytą turtą pripažinti jos asmenine nuosavybe, o laikėsi pozicijos, kad visas šalių santuokos metu įgytas turtas yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, tačiau prašė teismo dalijant šį turtą nukrypti nuo lygių dalių principo [CK 3.123 straipsnio](#) pagrindu ir perduoti jai didesnę santuokoje įgyto turto dalį, tačiau teismai pagal byloje nustatytas aplinkybes nepagrįstai laikė, kad nėra pagrindo nukrypti nuo lygių dalių principo dalijant šalių bendrąją jungtinę nuosavybę. Teisėjų kolegija šiuos kasacinio skundo argumentus pripažįsta iš dalies pagrįstais.
35. Pagal [CK 3.117 straipsnio](#) 1 dalį preziumuojama, kad sutuoktinių bendro turto dalys yra lygios ir nukrypti nuo šio principo galima tik šio kodekso nustatytais atvejais ([CK 3.117 straipsnio](#) 2 dalis).
36. [CK 3.123](#) straipsnyje išvardytos sąlygos, kai sutuoktinių turtas gali būti padalytas nelygiomis dalimis. Atsižvelgdamas į nepilnamečių vaikų interesus, vieno sutuoktinio sveikatos būklę ar jo turtinę padėtį arba kitas svarbias aplinkybes, teismas gali nukrypti nuo sutuoktinių bendro turto lygių dalių principo ir priteisti vienam sutuoktiniui didesnę turto dalį. Į šiuos kriterijus teismas taip pat privalo atsižvelgti, sprendžiamas klausimą dėl bendro turto padalijimo būdo ([CK 3.123 straipsnio](#) 1 dalis). [CK 3.98 straipsnio](#) 2 dalyje nustatyta, kad sutuoktinis turi teisę į kompensaciją tais atvejais, kai turtui, kuris yra bendroji jungtinė sutuoktinių nuosavybė, įsigyti buvo panaudotos ir asmeninės sutuoktinio lėšos.
37. Kasacinio teismo praktikoje pažymėta, kad taikant [CK 3.123 straipsnio](#) 1 dalies normą neužtenka tik konstatuoti esant tam tikras aplinkybes, dėl kurių nukrypimas nuo lygių dalių principo yra galimas, reikia nustatyti, kiek toks nukrypimas yra būtinas, siekiant apsaugoti sutuoktinio, vaiko interesus; vadinasi, turi būti pakankamai aiškūs kriterijai, nustatant sutuoktiniams tenkančias turto dalis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. balandžio 10 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-251/2006; 2009 m. lapkričio 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-479/2009; 2017 m. gegužės 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-243-969/2017, 51 punktas; kt.).
38. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, formuodamas vienodą [CK 3.123 straipsnio](#) taikymo praktiką, yra nurodęs, kad šiame straipsnyje pateiktas kriterijų sąrašas, leidžiantis nukrypti nuo sutuoktinių bendro turto lygių dalių principo, nėra baigtinis. Teismas gali pripažinti svarbiais ir kitus kriterijus, priklausančius nuo byloje konstatuotų teisiškai reikšmingų faktų. Įstatymų leidėjui nurodžius [CK 3.123](#) straipsnyje iš esmės pagrindinius kriterijus, kuriems esant galima nukrypti nuo sutuoktinių bendro turto lygių dalių principo, kitais kriterijais nuo šio principo galima nukrypti tik nustačius tam realų poreikį (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. birželio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-220/2007; 2009 m. gruodžio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-577/2009; kt.). Kasacinio teismo praktikoje kaip svarbus kriterijus, leidžiantis nukrypti nuo bendro turto lygių dalių principo, be kita ko, pripažįstamas vieno iš sutuoktinių iki santuokos įgytų asmeninių lėšų panaudojimas kuriant bendrąją jungtinę sutuoktinių nuosavybę (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. vasario 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-126/2006; 2007 m. birželio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-220/2007; 2011 m. gruodžio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-517/2011; 2019 m. vasario 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-55-916/2019, 42 punktas, kt.).
39. Pagal įstatymo nuostatas ir kasacinio teismo formuojamą praktiką bendras sutuoktinių turtas padalijamas lygiomis dalimis, jeigu kiekvienam konkrečiu atveju nenustatomi svarbūs kriterijai, sudarantys teisinį pagrindą nukrypti nuo lygių dalių principo. Teismas nustato kiekvienam sutuoktiniui tenkančią bendro turto dalį atsižvelgdamas į konkrečioje byloje nustatytus teisiškai reikšmingus faktus ir toks padalijimas turi atitikti sąžiningumo, teisingumo, protingumo principus, nustatytus [CK 1.5 straipsnio](#) 4 dalyje (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gruodžio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-517/2011; 2014 m. kovo 5 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-70/2014).
40. Kasacinis teismas taip pat yra nurodęs, kad [CK 3.123 straipsnio](#) 1 dalyje nenustatyta, kokia dalimi gali būti nukrypstama nuo lygių dalių principo, įtvirtinto [CK 3.117 straipsnio](#) 1 dalyje. Nukrypimo nuo sutuoktinių bendro turto lygių dalių principo mastas ir turto padalijimo būdas priskirtini teismo diskrecijai, įvertinant individualias bylos aplinkybes (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. birželio 29 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-301/2007; 2009 m. lapkričio 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-479/2009).
41. Minėta, kad žemės sklypas Nr. 1 buvo įsigytas iš dalies už santuokines lėšas (360 rub.), iš dalies už ieškovės investicinius čekius (1100 rub.), kuriuos teismai pripažino asmenine ieškovės nuosavybe, tačiau šio fakto nelaikė pagrindu pripažinti žemės sklypą asmenine ieškovės nuosavybe. Tokia teismų išvada atitinka kasacinio teismo formuojamą praktiką, pagal kurią nors investiciniai čekiai pripažintini sutuoktinio asmeniniu turtu, tačiau vien ši aplinkybė nesudaro pagrindo butui, įsigytam privatizavus pagal Butų privatizavimo įstatymą, taikyti kitokį nei

bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teisinį režimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2005 m. lapkričio 16 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-529/2005](#); 2012 m. kovo 29 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-128/2012](#); kt.). Tačiau, kaip pagrįstai kasaciniame skunde nurodo ieškovė, žemės sklypo bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teisinis režimas šioje byloje nebuvo ginčijamas, ieškovė prašė teismo dalijant šį nekilnojamąjį turtą kaip bendrąją jungtinę nuosavybę nukrypti nuo sutuoktinių lygių dalių principo. Teisėjų kolegijos vertinimu, toks ieškovės prašymas yra pagrįstas tiek nutarties 36–38 punktuose nurodytomis teisės normomis, tiek ir kasacinio teismo formuojama praktika. Kasacinis teismas taip pat yra išaiškinęs, kad tais atvejais, kai byloje nustatyta, jog dalis šalių buvo kainos apmokėta vieno iš sutuoktinių (atsakovės) investiciniais čekiais, o dalis – iš santuokinių lėšų grynaisiais pinigais, atsižvelgiant į tai, kad butas pirktas lengvatinėmis sąlygomis (privatizuotas), o ne rinkos kaina, sprendžiant sutuoktinių turto padalijimo klausimą, taikytinas ne kompensavimo sutuoktiniui, panaudojusiam savo asmenines lėšas turtui įgyti, mechanizmas, bet [CK 3.123 straipsnio](#) nuostatos, pirmiau nurodytą aplinkybę vertinant kaip pagrindą nukrypti nuo sutuoktinių lygių dalių principo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2007 m. spalio 23 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-463/2007](#); 2013 m. birželio 26 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-368/2013](#)).

42. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į nutarties 38–41 punktuose nurodytą kasacinio teismo praktiką, konstatuoja, kad teismai, nustatę, jog sutuoktiniais įsigyjant žemės sklypą buvo panaudoti ieškovės investiciniai čekiai, t. y. jos asmeninės lėšos, nors ir pagrįstai taikė žemės sklypo bendrosios jungtinės sutuoktinių nuosavybės teisinį režimą, tačiau nepagrįstai nekonstatavo pagrindo nukrypti nuo sutuoktinių lygių dalių principo dalijant žemės sklypą tarp sutuoktinių. Teismų išvada, kad žemės sklypas šalims dalytinas lygiomis dalimis, prieštarauja [CK 3.98 straipsnio 2 dalies](#), [3.123 straipsnio 1 dalies](#) nuostatomis, kasacinio teismo formuojamai praktikai, todėl bylą nagrinėjusių teismų procesinių sprendimų dalys dėl žemės sklypo tarp šalių padalijimo keistinos, priteisiant joms skirtingas žemės sklypo dalis.
43. Nagrinėjamoje byloje ieškovė prašė teismo perduoti (priteisti) jos asmeninę nuosavybės 86/100 dalis 0,0797 ha ploto žemės sklypo (duomenys neskelbtini) 5160 Eur vertės, o atsakovo asmeninę nuosavybės – 14/100 dalių šio žemės sklypo, 840 Eur vertės. Ieškovė, teikdama nurodytą prašymą, pateikė teismui ir atitinkamus apskaičiavimus, šiuos teisėjų kolegija laiko iš esmės teisingais. Tretieji asmenys nesutiko su šioje byloje ieškovės pateiktu prašymu padalyti bendrąją jungtinę nuosavybę į pateiktomis proporcijomis, tačiau ieškovės nurodytų apskaičiavimų, kaip atliktų netinkamai, neginčijo. Dėl nurodytų priežasčių teisėjų kolegija nusprendžia, kad yra pagrindas tenkinti ieškovės reikalavimą priteisti jai ir atsakovui žemės sklypo dalis pagal jos ieškinyje pateiktus apskaičiavimus.
44. Nagrinėjamoje byloje ieškovė taip pat prašė padalyti jai su atsakovu bendrosios jungtinės nuosavybės teise priklausančias turtines teises į gyvenamąjį namą ir jo priklausinius (pagalbinio ūkio pastatą, šiltnamį), unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), (statybines konstrukcijas) (duomenys neskelbtini), ieškovei priteisiant 94/100 dalis, o atsakovui – 6/100 dalis (pirmosios instancijos teismas nustatė, kad gyvenamasis namas yra baigtas statyti, todėl šalims dalytinos ne statybinės medžiagos, o pastatai; ši teismų išvada neginčijama, todėl teisėjų kolegija šiuo klausimu nepasisako). Ieškovė nurodė, kad pastatai buvo pastatyti už lėšas, gautas pardavus butą (duomenys neskelbtini), kuris buvo privatizuotas panaudojant ne tik santuokines lėšas, bet ir jos investicinius čekius, t. y. asmenines lėšas, todėl jai turėtų būti priteista didesnė dalis pastatų (duomenys neskelbtini).
45. Bylą nagrinėję teismai nustatė, kad 2011 m. vasario 1 d. nekilnojamojo daikto pirkimo–pardavimo sutartimi sutuoktiniai, pardavę butą (duomenys neskelbtini) gautus 25 000 Lt panaudojo ginčo turtui – sodo sklype suprojektuotam namui, unikalus Nr. (duomenys neskelbtini), statyti. Nurodytas butas buvo privatizuotas 1992 m. rugpjūčio 13 d. sutartimi, buto pirkėjais nurodyti abu sutuoktiniai, sumokėję už butą 1338 rub. grynaisiais pinigais, o 9009 rub. – valstybės vienkartinėmis išmokomis bei kitomis tikslinėmis kompensacijomis. Teismas, remdamasis buto privatizavimo metu galiojusio SSK 21 straipsnio 1 dalimi šį butą pripažino bendrąją jungtinę sutuoktinių nuosavybę, nes jis buvo įgytas santuokos metu. Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad aplinkybė, jog ieškovė už butą daugiausia mokėjo savo investiciniais čekiais, o prie buto pirkimo prisidėjo atsakovas (panaudotos ir santuokinės lėšos), nesuteikia pagrindo daryti išvados, kad proporcingai tampa ir didesnė jos turto dalis, įeinanti į bendrąją nuosavybę. Šiai išvadai iš esmės pritarė ir apeliacinės instancijos teismas.
46. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad butų privatizavimo procesas buvo orientuotas į gyventojų aprūpinimą gyvenamosiomis patalpomis, sudarant sąlygas asmenims, kurie naudojami valstybinėmis ir visuomeninėmis gyvenamosiomis patalpomis, lengvatinėmis sąlygomis šias patalpas įsigyti privačiomis nuosavybės. Tiek nuomininkams, tiek ir jų šeimos nariams įstatymai užtikrino lygias teises naudotis nuomojamomis gyvenamosiomis patalpomis (Butų kodekso 54 straipsnis, 1964 m. CK 330 straipsnis), taip pat ir šias patalpas privatizuojant lengvatinę tvarką. Pasinaudoti valstybės lengvatomis įsigyti gyvenamąjį plotą buto privatizavimo būdu viena šeima galėjo tik vieną kartą (Butų privatizavimo įstatymo 5 straipsnis). Taigi, butus privatizuojant sutuoktiniais, butų privatizavimo lengvata buvo teikiama šeimoms, o ne vienam iš sutuoktinių. Draudimas tai pačiai šeimai antrą kartą pasinaudoti įstatymo lengvata patvirtina, jog privatizavusi butą šeima buvo laikoma įsigijusia gyvenamąjį būstą, skirtą bendram visų šeimos narių naudojimui. Todėl, siekiant apsaugoti abiejų sutuoktinių ir jų nepilnamečių vaikų interesus, Butų privatizavimo įstatymo 5 straipsnyje buvo įtvirtinta, jog sutuoktinių nuosavybės teisė į privatizuotą butą nustatoma pagal šeimos įstatymus. Pagal bendrąją tuo metu galiojusią šeimos įstatymų taisyklę turtas, sutuoktinių įgytas santuokos metu, tapdavo bendrąja jungtine jų nuosavybe (SSK 21 straipsnis). Atsižvelgiant į tai, kad Butų privatizavimo įstatymo prasme butas santuokoje esantiems asmenims būdavo parduodamas kaip šeimai, bendram naudojimui, Butų privatizavimo įstatymo 5 straipsnio nuoroda į šeimos įstatymų taikymą turi būti suprantama kaip nuoroda būtent į SSK 21 straipsnyje nustatytą sutuoktinių bendrosios jungtinės nuosavybės teisinio režimo taikymą. Tai užtikrina abiejų sutuoktinių lygias teises santuokos metu įgyto turto atžvilgiu. Sutuoktinių turtui sutartinio teisinio režimo taikymas SSK nustatytas nebuvo. SSK galiojimo metu įgytam turtui galėjo būti taikomas tik toks teisinis režimas, kuris šiose kodekse buvo nustatytas, t. y. turto teisinis režimas pagal įstatymą. Susitarimai dėl turto, kuris santuokos metu sutuoktinių bus įgyjamas ateityje, teisinio režimo pagal SSK nebuvo galimi, skirtingai nuo naujojo CK, įsigaliojusio 2001 m. liepos 1 d. Vadinas, sutuoktiniai turtą pasidalyti galėjo tik po to, kai jis jau įgytas bendrosios jungtinės nuosavybės teise (SSK 23 straipsnis). Todėl bylą nagrinėjusiems teismams nustačius, jog ginčo butas buvo įgytas jį privatizavus pagal Butų privatizavimo įstatymą šalių santuokos metu, toks butas neabejotinai turėjo būti pripažintas abiejų sutuoktinių bendrąja jungtine nuosavybe. Aplinkybė, kad butas privatizuotas už vieno sutuoktinio asmenines lėšas, nesudaro pagrindo šiam turtui taikyti kitokią teisinį režimą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. gegužės 2 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-7-311/2002).
47. Kasacinis teismas taip pat yra nurodęs, kad teismų praktikoje suformuluota griežta SSK 21 straipsnyje nustatyto sutuoktinių bendrosios jungtinės nuosavybės teisinio režimo taikymo taisyklė bylose dėl butų, įgytų pagal Butų privatizavimo įstatymą, nes tai užtikrina sutuoktinių lygias teises į santuokos metu privatizuotą butą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2006 m. sausio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-7/2006](#)).
48. Teisėjų kolegija, remdamasi nutarties 46, 47 punktuose nurodytais kasacinio teismo išaiškinimais, konstatuoja, kad teismų išvada, jog butas (duomenys neskelbtini) šalių buvo privatizuotas ir tapo bendrąja jungtine nuosavybe, yra pagrįsta. Minėta, tokio fakto neginčija ir pati ieškovė, tačiau kelia klausimą dėl jos teisės į didesnę dalį gyvenamojo namo ir jo priklausinių, pastatytų už lėšas, gautas pardavus butą, privatizuotą panaudojant ne tik santuokines lėšas, bet ir jos asmenines lėšas – investicinius čekius. Iš tiesų, pagal kasacinio teismo praktiką ši ieškovės nurodyta ir teismų nustatyta aplinkybė vertintina kaip pagrindas nukrypti nuo sutuoktinių lygių dalių principo (nutarties 41 punktą). Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad aplinkybė dėl asmeninių lėšų panaudojimo įsigyjant bendrąją jungtinę nuosavybę turi reikšmės tuo atveju, kai tarp sutuoktinių yra dalijamas šis turtas. Nagrinėjamos bylos atveju butas (duomenys neskelbtini) tarp sutuoktinių nėra dalijamas, o jau yra pasidalytas pačių sutuoktinių. Pirmosios instancijos teismas nustatė šiam ginčui išspręsti svarbią aplinkybę, kad Nekilnojamojo turto registre butas (duomenys neskelbtini) nuo pat jo įsigijimo momento buvo įregistruotas po 1/2 dalį kiekvienam iš sutuoktinių. 2011 m. vasario 1 d. nekilnojamojo daikto pirkimo–pardavimo sutartyje nurodyta, kad sutuoktiniai butą (duomenys neskelbtini) parduoda kiekvienas po 1/2 jiems priklausančią dalį. Taigi šie byloje esantys duomenys patvirtina, kad bendrosios jungtinės nuosavybės teise privatizuotą butą (duomenys neskelbtini) sutuoktiniai patys pasidalijo lygiomis dalimis, t. y. išreiškė valią šį turtą pasidalyti tokiu būdu. Tokie sutuoktinių veiksmai (sprendimas) neprieštaravo buto privatizavimo ir įregistravimo Nekilnojamojo turto registre metu galiojusiai SSK 21 straipsnyje įtvirtintai teisės normai. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad galiojusio SSK 21 straipsnis nustatė, jog turtas, sutuoktinių įgytas santuokos metu, yra bendroji jungtinė jų nuosavybė, tačiau įstatymas nedraudė sutuoktiniams pasidalyti bendrai įgytą turtą, vadinas, nebuvo paneigta galimybė sutuoktiniams

turėti turtą bendrosios dalinės nuosavybės teisėmis (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2002 m. gegužės 2 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-7-311/2002; 2006 m. sausio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-7/2006](#)).

49. Taigi nors butas (duomenys neskelbtini) buvo privatizuotas, t. y. įsigytas lengvatinėmis sąlygomis kaip bendroji jungtinė nuosavybė (nutarties 41 punkte nurodyta kasacinio teismo praktika), šis turtas, sutuoktinių pasidalytas po jo privatizavimo po 1/2 dalį kiekvienam, tapo jų bendrąja daline nuosavybe, todėl pardavę butą kiekvienas gavo po 1/2 dalį jiems už butą pirkėjo sumokėtos kainos, t. y. po 12 500 Lt, kurie, kaip nustatyta teismo ir kaip teigė pačios šalys, buvo panaudoti prašomam padalyti gyvenamajam namui ir jo priklausiniams (duomenys neskelbtini), statyti.
50. Nagrinėjamoje byloje nustatyta, kad pastatai (duomenys neskelbtini) šalių įsigyti statybos būdu, sukuriant naują daiktą ([CK 4.47 straipsnio](#) 1 dalies 4 punktas) po santuokos sudarymo, todėl šiam turtui taikoma bendrosios jungtinės nuosavybės prezumpcija ([CK 3.87 straipsnio](#) 1 dalis) (nutarties 30 punktas). Ginčo turto įgijimo laikas – santuokos metu, turto prigimtis ir pobūdis – konstatuotų faktų visetas įrodo, kad pastatai buvo statomi šeimos gyvenamojo būsto poreikiams tenkinti, byloje nenustatyta, kad kurio nors iš sutuoktinių valia buvo nukreipta asmeninei nuosavybei sukurti (nutarties 32 punktas), taigi šis turtas laikytinas bendrąja jungtine sutuoktinių nuosavybe. Šią aplinkybę konstatavo teismai, to neginčijo ir pati ieškovė, kuri, minėta, tik prašė priteisti jai didesnę šio turto dalį dėl jos panaudotų asmeninių lėšų. Tačiau teisėjų kolegija sutinka su teismų išvada, kad nėra pagrindo nukrypti nuo lygių dalių principo dalijant šį turtą.
51. Minėta, sutuoktiniai, pardavę po 1/2 dalį buto, kiekvienas gavo po 1/2 dalį jiems už butą pirkėjo sumokėtos kainos, t. y. po 12 500 Lt, ir šią sumą panaudojo bendrajai jungtinei nuosavybei sukurti – pastatams statyti. Byloje nenustatyta, kad šioms pastatams statyti, be investicinių čekių, būtų panaudotos dar kokios nors kitos ieškovės asmeninės lėšos, kaip ir tai, kiek kuris iš sutuoktinių savo darbu prisidėjo prie pastatų statybos. Kadangi byloje nustatytas šalių asmeninių lėšų lygių dalių panaudojimas bendrajai jungtinei nuosavybei įsigyti (sukurti) – pastatams (duomenys neskelbtini) statyti, tai bylą nagrinėję teismai pagrįstai nusprendė padalyti šiuos pastatus po 1/2 dalį kiekvienam, t. y. nenukrypo nuo lygių dalių principo dalijant šį turtą ([CK 3.117 straipsnio](#) 1 dalis).

Dėl teismo vaidmens sutuoktinių turto padalijimo ginče

52. Kasaciniame skunde ieškovė nurodo, kad nei šalims, nei tretiesiems asmenims nereikšiant reikalavimų turtą padalyti šalims lygionis dalimis, teismai neturėjo pagrindo išeiti už ieškinio ribų ir, veikdami išimtinai kreditorės UAB „Inkomlita“ interesais, padalyti šalių santuokoje įgytą turtą lygionis dalimis. Ieškovės nuomone, teismai, nusprenddami būti aktyvūs šioje byloje ir išeiti už ieškinio ribų, nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos taikant [CPK 376](#) straipsnį.
53. [CPK 376](#) straipsnyje įtvirtintas aktyvus teismo vaidmuo, nagrinėjant šeimos bylas. Teismas tokiose bylose turi teisę savo iniciatyva rinkti įrodymus ([CPK 376 straipsnio](#) 1 dalis), viršyti pareikštus reikalavimus ([CPK 376 straipsnio](#) 3 dalis), taikyti įstatymuose įtvirtintą alternatyvų asmenų teisių ar gynybos interesų gynimo būdą ([CPK 376 straipsnio](#) 4 dalis). Nurodytos įstatymo nuostatos yra vienos iš dispozityvumo ir rungimosi principų išimčių ir aiškinamos kaip suteikiančios teismui galimybę, esant būtinybei, veikti savo iniciatyva.
54. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus plenarinė sesija 2010 m. gegužės 20 d. nutarimu civilinėje byloje [Nr. 3K-P-186/2010](#) yra išaiškinusi, kad [CPK 376](#) straipsnyje įtvirtinta teismo pareiga savaime nereikšia teismo pareigos būti aktyviam visose šeimos bylose ar visų byloje pareiktų reikalavimų apimtimi. Ši teismo pareiga turi būti derinama su asmenų procesinio lygiateisiškumo, rungimosi ir dispozityvumo principais ([CPK 6, 12, 13](#) straipsniai), todėl kiekvienoje byloje teismas turi teisę įvertinti faktines aplinkybes, sudarančias teisinį pagrindą teismui aktyviai veikti tam, kad ši išimtinė taisyklė būtų taikoma tik konkrečioje byloje ar tokioje byloje pareiktų reikalavimų daliai ir netaptų privaloma visiems reikalavimams šeimos byloje.
55. Kasacinis teismas taip pat ne kartą yra pasisakęs, kad kiekvienu atveju, kada nagrinėjamoje byloje egzistuoja su vaiko teisėmis ir interesais susijęs elementas, teismas, nagrinėdamas tokią bylą, yra aktyvus, kiek reikia, kad būtų apsaugotos vaikų teisės ir interesai, nes šių asmenų teisių apsauga ir gynimas reikšia kartu ir viešojo intereso gynimą. Sutuoktinių tarpusavio turtiniuose ginčuose, kurie su vaikų teisėmis ir interesais nesusiję, teismas turi būti aktyvus tiek, kiek reikia, kad būtų užtikrintas sutuoktinių lygiateisiškumas ([CK 3.3 straipsnio](#) 1 dalis), jų interesų pusiausvyra ar apsaugotos vieno iš sutuoktinių teisės ir interesai, kurių jis dėl kokių nors objektyvių aplinkybių negali pats tinkamai ginti (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. gruodžio 9 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-520/2010](#)). Taigi proceso teisės normomis teismas šeimos bylose įgalinamas veikti aktyviai, kad būtų maksimaliai apsaugoti nepilnamečių vaikų interesai, o ginčų, nesusijusių su vaikų teisėmis ir interesais atvejais, būtinybė veikti aktyviai turi būti konstatuojama ir pagrindžiama (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 25 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-231/2014](#)).
56. Bylą nagrinėję teismai nustatė, kad Klaipėdos miesto apylinkės teismo 2016 m. balandžio 4 d. sprendimu BUAB „German Baltik“ naudai iš atsakovo priteista 29 746,71 Eur nuostolių atlyginimo, 5 proc. dydžio metinės palūkanos nuo priteistos sumos nuo 2014 m. kovo 24 d. iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, 641,56 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo, o iš ieškovės – 8164,39 Eur nuostolių atlyginimo, 5 proc. dydžio metinės palūkanos nuo priteistos sumos nuo 2014 m. kovo 24 d. iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, 180,96 Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. 2016 m. rugsėjo 14 d. reikalavimo perdavimo sutartimi BUAB „German Baltik“ perdėjo UAB „Inkomlita“ reikalavimą šalių skolas, priteistas Klaipėdos miesto apylinkės teismo 2016 m. balandžio 4 d. sprendimu civilinėje byloje [Nr. 2-150-512/2016](#). 2017 m. kovo 2 d. vartojimo kredito sutartimi Nr. 1705865/96 kreditorius „Bigbank AS“ filialas suteikė ieškovei 3361,65 Eur kreditą. Teismai šioje byloje konstatavo, kad prievolė sumokėti teismo sprendimu iš atsakovo priteistą 37 912,47 Eur sumą laikytina asmenine atsakovo prievole, o prievolė sumokėti teismo sprendimu iš ieškovės priteistą 8345,35 Eur sumą pripažintina asmenine ieškovės prievole. Teismai pripažino, kad prievolė įvykdyti 2017 m. kovo 2 d. vartojimo kredito sutarties pagrindu atsiradusius įsipareigojimus kreditoriui „Bigbank AS“ filialui yra solidarioji sutuoktinių prievolė, tačiau tenkino ieškovės reikalavimą nustatyti, kad prievolę grąžinti 2483,93 Eur pabaigs vykdyti ieškovė.
57. Nagrinėjamoje byloje ieškovė prašė teismo padalyti jos ir atsakovo santuokinį turtą, nurodė dalytiną turtą ir jo dalis, kurios, ieškovės nuomone, turėtų atitekti jai ir kurios – atsakovui. Ieškovė teigė, kad teismas turėtų priteisti jai didesnes bendrosios jungtinės nuosavybės dalis (86/100 dalis žemės sklypo ir 94/100 dalis pastatų) nei atsakovui (14/100 dalių žemės sklypo ir 6/100 dalis pastatų), nes įsigyjant (sukuriant) santuokinį turtą buvo panaudotos jos asmeninės lėšos (investiciniai čekiai). Su pareikštu ieškiniu iš esmės sutiko ir atsakovas. Taigi tenkinus tokį ieškovės reikalavimą tai neišvengiamai turėtų neigiamą poveikį kreditorės UAB „Inkomlita“ interesams, nes turto, į kurį galės būti nukreiptas reikalavimas atsakovui, dalis pagal ieškinio reikalavimą būtų nustatyta daug mažesnė nei ieškovės, tačiau kreditorės UAB „Inkomlita“ reikalavimas atsakovui yra 4,5 karto (37 912,47 : 8345,35) didesnis nei jos reikalavimas ieškovei. Pažymėtina, kad trečiasis asmuo UAB „Inkomlita“ prašė netenkinti ieškovės pareikšto reikalavimo ir teismo šalių bendrąją jungtinę nuosavybę padalyti lygionis dalimis.
58. Kasacinis teismas, pasisakydamas dėl sutuoktinių ir jų kreditorių interesų gynimo santuokos nutraukimo bylose, yra išaiškinęs, kad tokiais atvejais susidaro dviejų lygmenų santykiai: 1) sutuoktinių, kaip skolininkų, ir kreditoriaus santykiai (juos reglamentuoja ne tik šeimos teisės normos, bet ir prievolių teisės normos); 2) sutuoktinių tarpusavio turtiniai santykiai (juos reglamentuoja šeimos teisės normos). Teismas turi garantuoti ir sutuoktinių, ir kreditorių interesus, kurie ir vieni, ir kiti viešojo intereso atžvilgiu yra prioritetiškai saugotini (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2008 m. spalio 13 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-482/2008](#)). Kai šie interesai nesutampa, jų apsauga negali būti priešpriešinama, ji turi būti proporcinga. Proporcingumas pasiekiamas, kai taikomas toks teisių santykių reguliavimas, kuris neužkirstų kelio

apginti kitus teisėtus interesus ir konkrečių atvejų būtų labiausiai socialiai pagrįstas. Bendraskoliai savo turinių santykių negali spręsti trečiųjų asmenų – kreditorių – sąskaita (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2009 m. gegužės 18 d. nutartyje civilinėje byloje Nr. 3K-3-229/2009).

59. Remiantis nutarties 58 punkte nurodyta kasacinio teismo praktika, teismai šeimos bylose (nesant ginčo, susijusio su vaikų teisėmis ir interesais) turi ne tik tinkamai kvalifikuoti ir teisės normų pagrindu išspręsti tarp sutuoktinių kilusį ginčą dėl bendrosios jungtinės nuosavybės pasidalijimo, bet ir tinkamai pritaikyti šeimos bei prievolių teisės normas tam, kad nebūtų pažeisti kreditorių teisėti interesai ir galimybė išieškoti skolas iš sutuoktinių po santuokos nutraukimo. Taigi byloje, kurioje nėra ginčo, susijusio su vaikų teisėmis ir interesais, tačiau ieškiniu prašomos priteisti kiekvienam iš sutuoktinių po santuokos nutraukimo bendrosios jungtinės nuosavybės dalys gali turėti neigiamos įtakos kreditoriaus interesams, būtinybė teismui veikti aktyviai yra pagrįsta (nutarties 57 punktas).
60. Kita vertus, teisėjų kolegija pažymi, kad šioje byloje nėra pagrindo sutikti su kasacinio skundo argumentu, jog teismai išėjo už ieškovės pareikšto ieškinio ribų.
61. [CPK 135 straipsnio](#) 1 dalies 2 ir 4 punktuose nustatyta, kad ieškinyje turi būti nurodomos aplinkybės (faktinis ieškinio pagrindas), kuriais ieškovas grindžia savo reikalavimą, ir ieškinio reikalavimas (ieškinio dalykas).
62. Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad ieškinyje ieškovas turi nurodyti ieškinio dalyką, t. y. materialųjį teisinį reikalavimą, ir faktinį ieškinio pagrindą, t. y. aplinkybes, kuriais grindžia savo reikalavimą atsakovui. Tačiau nuo faktinio ieškinio pagrindo reikia skirti teisinį ieškinio pagrindą – ginčo santykiui taikytinas materialiosios teisės normas. Teisinė kvalifikacija, teisės normų aiškinimas ir taikymas ginčo santykiui yra bylą nagrinėjančio teismo prerogatyva. Vykdydamas teisinį santykių kvalifikavimą, teismas įstatymą, taikytiną ginčui spręsti, pagal ieškovo nurodytas faktines aplinkybes parenka savo nuožūrą ([CPK 265 straipsnio](#) 1 dalis) ir yra nepriklausomas nuo šalių nuomonės ar pagėdavimų (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. vasario 3 d. nutarties civilinėje byloje Nr. e3K-3-27-701/2017 28 punktą ir jame nurodytą kasacinio teismo praktiką). Ginčo šalys gali pasiūlyti teismui ginčo teisinę kvalifikaciją, tačiau šalių nurodytas ieškinio teisinis pagrindas teismui nėra privalomas. Teismas, sprenddamas ginčą, privalo konkrečiam ginčo santykiui pritaikyti tinkamą teisės normą, atitinkančią faktinį ieškinio pagrindą, t. y. tinkamai kvalifikuoti ieškinyje nurodytas faktines aplinkybes (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. sausio 15 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-89-915/2019, 39 punktas).
63. Teisėjų kolegija, įvertinusi šioje byloje ieškovės pareikšto ieškinio turinį ir reikalavimą, nurodo, kad ieškovė ieškinyje nurodė ieškinio dalyką, t. y. materialųjį teisinį reikalavimą, ir faktinį ieškinio pagrindą. Teismai vertino ieškinyje nurodytas aplinkybes – faktinį ieškinio pagrindą ir kvalifikavo bei taikė atitinkamas teisės normas ginčo santykiui, o tai, minėta, yra bylą nagrinėjančio teismo prerogatyva (nutarties 62 punktas). Tai, kad teismas ieškinio reikalavimą tenkino ne visiškai, o iš dalies, nereiškia, kad teismas išėjo už ieškinio ribų, tiesiog ieškovės pareikšta reikalavimo dalis priteisti į didesnę bendrosios jungtinės nuosavybės dalį nei 1/2 dalis, sutuoktiniams priklausanti pagal įstatymą, teismų nuomone, neturėjo teisinio pagrindo. Nors teisėjų kolegija nustatė šioje nutartyje nurodytus teismų ginčo santykio kvalifikavimo ir teisės normų taikymo trūkumus žemės sklypo padalijimo klausimu, atitinkamai nusprendama pakeisti šioje byloje teismų priimtų procesinių sprendimų dalis, tačiau gyvenamasis namas ir jo priklausiniai (pagalbinis ūkio pastatas, šiltnamiai) (duomenys neskelbtini) šalinis padalintas po 1/2 dalį pagal šioje nutartyje nurodytų teisės normų reikalavimus ir kasacinio teismo formuojamą praktiką, todėl spręsti, kad teismai, padalydami šalinis pastatus po 1/2 dalį, išėjo už ieškinio ribų ir pažeidė proceso teisės normas, nėra teisinio pagrindo.
64. Teisėjų kolegija, remdamasi nutarties 41–43 punktuose išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad byloje nustatytas pagrindas pakeisti bylą nagrinėjusių teismų procesinių sprendimų dalis dėl žemės sklypo tarp šalių padalijimo, ieškovei asmeninėn nuosavybėn priteisiant 86/100 dalis, o atsakovui – 16/100 dalių žemės sklypo (duomenys neskelbtini), kitas teismų procesinių sprendimų dalis paliekant nepakeistas ([CPK](#) 346 straipsnis, 359 straipsnio 1 dalies 2 punktas, 3 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

65. [CPK 93 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, jos turėtas bylinėjimosi išlaidas teismas priteisia iš antrosios šalies, nors ši ir būtų atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo į valstybės biudžetą. Jeigu ieškinyje patenkintas iš dalies, šiame straipsnyje nurodytos išlaidos priteisiamos ieškovei proporcingai teismo patenkintų reikalavimų daliai, o atsakovui – proporcingai teismo atmestam ieškiniui reikalavimų daliai (2 dalis). [CPK 96 straipsnio](#) 1 dalyje nustatyta, kad bylinėjimosi išlaidos, nuo kurių mokėjimo ieškovas buvo atleistas, išieškomos iš atsakovo į valstybės biudžetą proporcingai patenkintai ieškinio reikalavimų daliai.
66. Nagrinėjamoje byloje ieškovei teikiama 100 proc. dydžio valstybės garantuojama antrinė teisinė pagalba, ji yra atleista nuo žyminio mokesčio ir kitų bylinėjimosi išlaidų mokėjimo. Taigi teikdama kasacinį skundą ieškovė 593 Eur žyminio mokesčio nemokėjo. Pagal pateiktus kasaciniam teismui duomenis apie apskaičiuotas antrinės teisinės pagalbos ieškovei išlaidas valstybė kasaciniame teisme patyrė 242,95 Eur išlaidų. Teisėjų kolegijai nusprendus tenkinti 8 proc. kasacinio skundo reikalavimų (ginčo suma – 26 360 Eur, papildomai kasacinio teismo nutartimi ieškovei priteisiama turto už 2160 Eur), iš atsakovo valstybei priteistina 8 proc. šių išlaidų [CPK 96 straipsnio](#) 1 dalies pagrindu, t. y. 19,43 Eur, be to, iš atsakovo valstybei priteistina 8 proc. už kasacinį skundą mokėtino žyminio mokesčio, t. y. 47,44 Eur. Kita dalis bylinėjimosi išlaidų atlyginimo (atsižvelgiant į 92 proc. nepatenkintų kasacinio skundo reikalavimų) valstybei iš ieškovės nepriteistina, nes ji yra atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo.
67. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. spalio 15 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, šioje byloje kasaciniame teisme patirta 10,68 Eur tokio pobūdžio bylinėjimosi išlaidų. Patenkinus 8 proc. kasacinio skundo reikalavimų 8 proc. šių bylinėjimosi išlaidų atlyginimas valstybei turėtų būti priteisiamas iš atsakovo ([CPK](#) 79 straipsnis, 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92, 96 straipsniai) (kitą dalis šių išlaidų atlyginimo iš ieškovės nepriteistina, nes, minėta, ji yra atleista nuo bylinėjimosi išlaidų mokėjimo), tačiau šiuo atveju atlyginimas valstybei nepriteistinas, nes nurodyta suma yra mažesnė už Lietuvos Respublikos teisingumo ministro kartu su finansų ministru 2011 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 1R-261/1K-355 nustatytą minimalią valstybei priteistiną bylinėjimosi išlaidų sumą – 5 Eur.
68. Nei atsakovas, nei tretieji asmenys prašymo priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą nepateikė, todėl šis klausimas kasacinio teismo nespėjstinas ([CPK](#) 93 straipsnio 1 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Šiaulių apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2020 m. gruodžio 30 d. nutartį pakeisti ir išdėstyti taip:

„Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. birželio 23 d. sprendimo dalį, kuria išspręstas ieškovei N. A. ir atsakovui V. A. bendrosios jungtinės nuosavybės teise priklausančio 0,0797 ha ploto žemės sklypo (duomenys neskelbtini) padalijimo klausimas, pakeisti.

Priteisti ieškovės N. A. (a. k. (duomenys neskelbtini) asmeninėn nuosavybėn 86/100 dalis 0,0797 ha ploto žemės sklypo (duomenys neskelbtini), 5160 Eur vertės, o atsakovo V. A. (a. k. (duomenys neskelbtini) asmeninėn nuosavybėn – 14/100 dalių 0,0797 ha ploto žemės

sklypo (duomenys neskelbtini), 840 Eur vertės.

Kitą Šiaulių apylinkės teismo 2020 m. birželio 23 d. sprendimo dalį palikti nepakeistą.“

Priteisti valstybei iš atsakovo V. A. (a. k. (duomenys neskelbtini) 66,87 Eur (šešiasdešimt šešis Eur 87 ct) bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Ši suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Artūras Driukas

Virgilijus Grabinskas

Algirdas Taminskas